

Exam. Code : 103201
Subject Code : 1019

B.A./B.Sc. Semester—I

HISTORY (History of India upto C-1000)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Answer any six questions out of the following in about 15-20 sentences, each question carries 6 marks :— (6×6=36)

1. Write two literary sources of Ancient History.
2. Write the number and meaning of Purans.
3. Explain the two features of town planning of the Indus Valley Civilization.
4. Explain two theories about the origin of Indo Aryans.
5. Write two causes responsible for disintegration of the Indus Civilization.
6. Define the meaning of Varna and Caste System in Post Vedic period.
7. Write the meaning of Triratna.
8. Define the term Ashta-Marga.

9. Two causes of decline of the Mauryan Empire.
10. Revenue System during Chandra Gupta II.

SECTION—B

Note :— Attempt **one** question from each Unit. Each question carries **16** marks. The answer must be at least **5** pages in length for each question. Total weightage of this Section will be **64** marks. (16×4=64)

UNIT—I

1. Define literary sources of Vedic Literature, specially Epics and Purans and its importance.
2. Describe the social, religious and economic life of the Indus Valley Civilization and its decline.

UNIT—II

3. What was Caste System ? Write its merits and demerits during Post Vedic periods.
4. Discuss the life and teachings of Mahavir Swami. What was their impact on social life of Punjab ?

UNIT—III

5. Describe extension of the empire, the Kalinga War and administration under the Mauryan Empire.
6. Write about the cultural and literary achievement of the Gupta period.

UNIT—IV

7. Explain the Harsha's sources of revenue and patronage of religion and development of Literature and Education.
8. Write the origin of the Rajputs, polity and its administration.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰ ਉੱਤਰ 15-20 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। (6×6=36)

1. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੋ ਸਹਿਤਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
2. ਪੁਰਾਣਾ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ।
3. ਸਿੰਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
4. ਭਾਰਤੀ ਆਰਿਆਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
5. ਸਿੰਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ।
6. ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਵਰਣ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
7. 'ਤ੍ਰਿ-ਰਤਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
8. 'ਆਸ਼ਟਮਾਰਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

9. ਮੋਰਿਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ।
10. ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ II (ਦੂਜੇ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 16 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 5 ਪੇਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕੁਲ ਅੰਕ 64 ਹਨ।
(16×4=64)

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਵੈਦਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਹਿਤਕ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 'ਮਹਾਕਾਵਿ' ਤੇ 'ਪੁਰਾਣਾ' ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।
2. ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਸਭਿਅਤਾ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਪਤਨ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਉੱਤਰ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਸੀ ? ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਲਿਖੋ।
4. 'ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ' ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ?

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੌਰਿਆ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ, ਕਲਿੰਗ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।
6. ਗੁਪਤ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਰਾਜਾ ਹਰਸ਼ ਸਮੇਂ ਲਗਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਖੀ ਵਜੋਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਨਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

भाग—क

ਨੋਟ :—ਭਾਗ-ਕ ਕੇ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਈ ਛ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 6 ਅੰਕ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤ੍ਤਰ 15-20 ਵਾਕ੍ਯੋਂ ਮੇਂ ਕਰੋ।

(6×6=36)

1. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਕੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸਾਹਿਤਿਕ ਸ੍ਰੋਤੋਂ ਕਾ ਵਰਨਿੰ ਕਰੋ।
2. ਪੁਰਾਣੋਂ ਕਾ ਅਰਥ ਔਰ ਗਿਨਤੀ ਲਿਖੋ।
3. ਸਿਨ੍ਧੁ ਸਭ੍ਯਤਾ ਕੇ ਸਮਯ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕਾ ਵਰਨਿੰ ਕਰੋ।
4. ਭਾਰਤੀਯ ਆਰ੍ਯੋਂ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਦੋ ਸਿਦ੍ਢਾਂਤੋਂ ਕਾ ਵਰਨਿੰ ਕਰੋ।
5. ਸਿਨ੍ਧੁ ਸਭ੍ਯਤਾ ਕੇ ਪਤਨ ਕੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ।

6. उत्तर वैदिक काल के समय वर्ण और जाति का अर्थ लिखो।
7. 'त्रि-रतन' शब्द का अर्थ विस्तार सहित लिखो।
8. 'अष्टमार्ग' शब्द की परिभाषा दो।
9. मौर्य राज्य के पतन के कोई दो कारण लिखो।
10. चन्द्र गुप्त-II के समय लगान प्रणाली का वर्णन करो।

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक इकाई में से कोई एक प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 16 अंक हैं। प्रत्येक उत्तर 5 पृष्ठों में हो। इसके कुल 64 अंक हैं। (16×4=64)

इकाई-I

1. वैदिक सभ्यता के साहित्यिक स्रोतों का वर्णन करो। विशेष तौर पर 'महाकावि' और 'पुराणों' का वर्णन और उनका महत्व लिखो।
2. सिन्धु सभ्यता के समय लोगों का सामाजिक, धार्मिक और आर्थिक जीवन का वर्णन करो और इस सभ्यता का पतन क्यों हुआ ?

इकाई-II

3. पूर्व वैदिक काल में जाति प्रणाली क्या थी ? इसके अर्थ, लाभ और हानियों का वर्णन करो।
4. 'महावीर स्वामी' का जीवन और शिक्षाओं का वर्णन करो। इनका पंजाब के सामाजिक जीवन पर क्या प्रभाव पड़ा ?

इकाई-III

5. मौर्य राज्य का विस्तार, कलिंग युद्ध और मौर्य प्रशासन संबंधी विस्तार सहित चर्चा करें।
6. गुप्त राज्य काल में सांस्कृतिक और साहित्यिक प्रणालियों के बारे में वर्णन करो।

इकाई-IV

7. राजा हर्ष काल में लगान प्रणाली, राजा का धार्मिक, शिक्षा के क्षेत्र में योगदान एक मुखिया होने पर विस्तार सहित योगदान लिखो।
8. राजपूतों की उत्पत्ति, राजनीति और उस समय के प्रशासन का वर्णन करो।